

KÓPAVOGSBÆR

Alþingi
Erindi nr. P 125/913
komudagur 7.3.2000

Kópavogur, 6. mars 2000.

Nefndasvið Alþingis
Þórshamri v/Templarasund
150 Reykjavík.

Umsögn jafnréttisnefndar Kópavogs um nýtt frumvarp til laga um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla.

Eins og vikið er að í athugasemdum við frumvarpið er það staðreynd að þrátt fyrir gildandi lög um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla, hefur lítið miðað í jafnréttisátt á ýmsum mikilvægum sviðum þjóðfélagsins. Jafnframt hafa orðið breytingar í jafnréttismálum á undanförunum árum, jafnt á verkefnum sem aðferðafræði, frá því núgildandi lög tóku gildi.

Jafnréttisnefnd Kópavogs tekur undir að nýtt frumvarp til laga um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla hafi verið tímabært, sér í lagi með tilliti til þess að núgildandi lög hafa ekki skilað þeim árangri sem vænst var við setningu þeirra. Á hinn bóginn telur jafnréttisnefndin að þótt margt horfi vissulega til betri vegar í umræddu frumvarpi, s.s. III kafli um réttindi og skyldur, þ.m.t. sérstök grein um kynferðislega áreitni, IV kafli um bann við mismunun á grundvelli kynferðis og V kafli um viðurlög, megi færa gild rök fyrir að ýmis ákvæði þess vinni beinlínis gegn því að ofangreindu markmiði verði náð.

Frumvarpið gerir í heild sinni ráð fyrir þrenns konar meginbreytingum. Í fyrsta lagi á starfshögum Kærunefndar jafnréttismála, í öðru lagi á skipan og starfssviði Jafnréttisráðs og í þriðja lagi á stöðu Skrifstofu jafnréttismála innan hinnar opinberu stjórnsýslu og starfssviði.

1: Kærunefnd jafnréttismála

Kynbundin launamismunun er eitt alvarlegasta vandamál samtímans á sviði jafnrétti kynjanna. Kannanir benda eindregið til að þessi munur hafi heldur aukist hin síðari ár. Auk þess sem slík mismunun brýtur í bága við stjórnarskrárbundin réttindi þess sem fyrir henni verður, hníga veigamikil rök í þá veru að kynbundin launamismunun hafi skaðleg langtímaáhrif á efnahagslega og félagslega þróun samfélagsins. Þær breytingar sem 4. gr., 5. gr. og 6. gr. frumvarpsins gera ráð fyrir á starfhætti og málsmeðferð Kærunefndar jafnréttismála munu, að mati Jafnréttisnefndar Kópavogs, veikja til muna stöðu nefndarinnar frá því sem nú er. Má sem dæmi nefna að málskotsréttur nefndarinnar, sbr.

KÓPAVOGSBÆR

21. gr. núgildandi laga, hefur verið felldur burt sem og ákvæði 8. gr. þar sem kveðið er á nánar um málsmeðferð nefndarinnar þegar kærur vegna stöðuveitinga eiga í hlut.

Jafnréttisnefnd Kópavogs bendir á að kærumálum til Kærunefndar hefur farið fjölgandi. Með hliðsjón af því sem og því tilgreinda markmiði frumvarpsins að endurskoðun á núgildandi lögum skili betri árangri á sviði jafnstöðu kynjanna, telur nefndin að ofangreindar breytingar á Kærunefnd jafnréttismála skjóti verulega skökku við. Jafnréttisnefnd Kópavogs óttast að umræddar breytingar muni óhjákvæmilega hafa þau áhrif að atvinnurekendur virði úrskurði nefndarinnar að vettugi í enn ríkari mæli en verið hefur, með alvarlegum afleiðingum fyrir stöðu kvenna á vinnumarkaði. Verði umrætt framvarp að lögum óttast jafnréttisnefnd Kópavogs að það verði til þess að þungi kærumála færist frá Kærunefnd jafnréttismála til almennra dómstóla sem mun óhjákvæmilega gera brotapolum erfiðara um vik að ná fram rétti sínum.

Jafnréttisnefnd beinir þeim tilmælum til Félagsmálanefndar Alþingis að endurskoða þau ákvæði frumvarpsins sem eiga við um Kærunefnd jafnréttismála. Í þessu sambandi bendir nefndin sérstaklega á það stjórnarfrumvarp til jafnréttislaga sem lagt var fyrir 123. löggjafarþing og gerði m.a. ráð fyrir að úrskurðir Kærunefndar jafnréttismála yrðu bindandi fyrir málsaðila, eða að þess verði gætt að Kærunefndin standi ekki verr að vígi eftir gildistöku nýrra laga, sem hafa það að markmiði að störf að jafnstöðu kynjanna verði árangursríkari en verið hefur.

2: Jafnréttisráð

Í frumvarpinu er gert ráð fyrir að starfssvið Jafnréttisráðs verði einskerðað við vinnumarkaðinn. Samhliða því verði nokkrar breytingar gerðar á skipan ráðsins. Með tilliti til þess að frumvarpið kippir í reynd fótunum undan störfum Kærunefndar jafnréttismála, eins og þau hafa mótast við núgildandi lög, getur það talist einhversskonar málamiðlun að hlutverk Jafnréttisráðs verði sniðið að vinnumarkaðnum og bæti þar með upp þær breytingar sem fyrirhugaðar eru á kærunefndinni. Þær breytingar sem frumvarpið gerir ráð fyrir ganga þó, að mati Jafnréttisnefnar Kópavogs, ekki nógu langt til að þær bæti upp fyrir það skarð sem er fyrir skildi Kærunefndarinnar.

Jafnréttisnefnd Kópavogs vekur athygli á, að jafnréttismál eru í eðli sínu pólitísk og fela af þeim sökum í sér annað og meira en einvörðungu vinnumarkaðspólitík. Þá er sú tilhögun sem frumvarpið gerir ráð fyrir ekki í samræmi við þá staðhæfingu sem kemur fram í athugasemdum með frumvarpinu um 1. grein þess, að jafnréttissjónarmiða verði að gæta á öllum sviðum samfélagsins, þótt vinnumarkaðurinn skipi vissulega stóran sess í öllu jafnréttisstarfi.

3: Skrifstofa Jafnréttismála

Frumvarpið gerir ráð fyrir verulegum breytingum á stöðu og starfsemi Skrifstofu jafnréttismála, sem lúta m.a. að því að skrifstofan verði sjálfstæður fagaðili á sviði jafnréttismála. Jafnréttisnefnd Kópavogs fagnar þessum breytingum en telur hæpið að það stjórnsýsluhlutverk sem Skrifstofunni er jafnframt ætlað að gegna, muni fara saman við faglegan starfshluta hennar.

KÓPAVOGSBÆR

Jafnréttisnefnd Kópavogs hefur jafnframt almenna athugasemd fram að færa við þá tilhögun sem helstu stofnunum á sviði jafnréttismála verður gert að lúta, verði frumvarpið að lögum. Eins og fram kemur í athugasemdum með frumvarpinu hafa á hinum Norðurlöndunum lög um jafnstöðu kynjanna og opinber skipan jafnréttismála verið til endurskoðunar, með það fyrir augum að gera árangur jafnréttisstarfsins meiri og sýnilegri. Þessi endurskoðun hefur í flestum tilvikum leitt af sér formlegan aðskilnað á milli annars vegar hins pólitíska þáttar jafnréttismálanna og hins vegar hins faglega.

Að mati Jafnréttisnefndar Kópavogs tekur sú tilhögun sem frumvarpið gerir ráð fyrir, ekki nægilegt tillit til hvorki hins pólitíska eðlis jafnréttismálanna né þeirrar staðreyndar að sem málaflokkur tvinnast þau saman við öll svið samfélagsins. Aukinn árangur í jafnréttismálum er meginmarkmið nýrrar löggjafar um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla. Jafnréttisnefnd Kópavogs telur líklegra að slíkt markmið náist ef Jafnrétráð yrði skipað fulltrúum þeirra stjórnmaflokka sem eiga sæti á alþingi. Nefndin telur jafnframt að starfssvið þess eigi að vera almennt en ekki einskorðað við eitt afmarkað svið þjóðfélagsins. Jafnframt teljum við afar mikilvægt að Skrifstofa jafnréttismála starfi einvörðungu sem sjálfstæður og leiðandi fagaðili á sviði jafnréttismála í framtíðinni.

Virðingarfyllt,
f.h. jafnréttisnefndar Kópavogs

Hafdís Hansdóttir

Hafdís Hansdóttir,
jafnréttisráðgjafi.